

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. v. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28. franci.

Anul XLII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmonda 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 75.

Joi, 3 Octobre 2 Septembre

1878.

Cris'a interiora.

Brasiovu, 1 Octobre, 1878.

Mare miscare domnesce de catuva timpu in cercurile guvernamentale si parlamentare din Austro-Ungari'a. Actulu primu alu ocupatiunei e aproape se se inchiaia dupa ce bravele nostre trupe au luat principalele cetati din Bosni'a si Herzegovin'a si acuma ne aflamu in ajunulu unui intreactu de cea mai mare gravitate pentru vieti'a de statu a monarchiei dualistice.

Guverneloru din Vien'a si Budapest'a le-a succesu bine reu a aduce lucrulu pana aci, der' ce voru face mai departe, ce atitudine va observa cu deosebire ministerulu Tisza fa'cia de nou alesulu parlamentu, dela care va intimpiná uegresitu opozitiune multu mai mare si mai energica, cá dela camerele trecute, si deca cabinetulu Tisza va fi silitu a se retrage, ce va fi atunci? Éata intrebarile, cari trebuie se preocupe astadi in prim'a linea pe ómenii de statu din Cis- si Transilvania.

Greutatea cea mai mare este pentru momentu in Ungari'a. Ministrulu-presiedinte ungurescu si-a perdutu in lunile din urma si pu'cin'a popularitate ce-i mai remasese inca dupa caderea s'a stralucita la alegerea din Debretinu, intielegemu popularitatea la maghiari, ca-ci celelalte nationalitati n'au documentatu pentru d-lu Tisza pana acuma nici cea mai mica simpatia. Se constata chiar' de catra guvernamentali, ca Tisza sub asemeni impregiurari abia va poté se mai conteze pe spriginulu maioritatii in camera. Arm'a principala, ce se indrépta in contra lui, inse este si remane — cestiunea ocupatiunei provinciilor turcesci. Maghiarii nu-i voru ertá niciodata nici lui, nici comitelui Andrásy, ca au datu mana de ajutoriu, ba au agitatu in ascunsu pentru o actiune, care dupa parerea lor nu se póte uni nicidecumu cu interesele rassei maghiare. Adunarea populara ce s'a tienutu Duminec'a trecuta in Budapest'a, a datu numai o espressione extrema nemuliamirei generale cu politic'a guvernului, de care este cuprinsu intregu organismulu poporului maghiaru.

Caderea lui Tisza ar' insemná prin urmare pentru momentu victori'a contrariloru politiceii de ocupatiune si in consecinti'a extrema ar' trebui se vina la carma unu ministeriu, care se caute a corege gresiél'a pretinsa si se lucre intr'acolo cá se se rechiam trupele din Bosni'a. De aci s'ar' poté inse nasce unu conflictu colosalu intre interesele comune ale imperiului si pretinsele interese ale maghiariloru. Der' chiaru abstragendu dela casulu acest'a extremu se potu nasce greutatea extraordinarie dintr'o atitudine eventuala opozitionala a corpuriloru legiuitórie maghiare fa'cia de cestiunea ocupatiunei. Earn'a este la usia, trebuie asigurata sustienerea si aprovizionarea trupeloru in partile ocupate, acést'a inse recere noue jertfe pecuniarie, noue imprumuturi. Sume enorme voru inghiti si cheltuielile pentru administrarea Bosniei si a Herzegovinei. Tóte aceste cheltuieli se potu face inse dupa constitutiune numai cu consimtiementulu ambeloru parlamente respective a delegatiuniloru. Ne potemu der' lesne inchipui ce complicari ar' aduce eventual'a opozitiune a representatiuniloru maghiare in cestiunile atinse.

In cestiunea financiara inca de acuma s'a escatu o divergintia insemnata intre cei trei ministrii de finantie ai monarchiei. Se dice, ca ministrulu de finantie austriacu De Pretis ar' voi cá cheltuielile ocupatiunei se se acopere cu renta de aur, ministrulu de finantie ungaru Szell ar' voi se le acopere cu note de statu, tiparindu atatea note cate-i va trebui, ér' ministrulu de finantie comunu Hofmann ar' voi se procure bani prin arendarea monopolului de tabacu. E de prevediutu, ca cestiunile aceste venindu inaintea parlamenteloru anevoie se voru simplificá, mai cu séma, deca va predomni in ele spiritulu opozitionalu.

Der' nici in Austri'a nu sunt greutatele cu multu mai mici. Cabinetu Auersperg de unu anu se totu pregatesce deluca. S'a vedintu de repetite-ori, ca acestu cabetu e sustienutu la carma, numai pentru ca pai astadi nu s'a potutu aflá nici unu ministeriu, ure se'lu inlocuiesca. Acuma pasi pe arena unu n'u factoru, opozitiunea boema, care cere categorcu numirea unui ministeriu favorabilu impacari intre nationalitatile Boemiei. Cine se inlocuiesca, der' pe ministrii Tisza si Auersperg cá s' póta satisface tuturor cerintieloru momentului s' cu deosebire cá se póta sustiené pacea si bun'a intelegere intre ambele parti ale monarchiei?

Luptele in Bosni' si Herzegovin'a.

Cerulu ocupatiunei s'a mai insemnatu de candu bravele regimente austro-ungare ocupa victoriosu o localitate dup' cealalta din Bosni'a si Herzegovin'a. Una din ele mai insemnate cetati ale Bosniei de vestu oriulu comercialu Livno in apropierea frontariei lalmatine inca a cadintu in man'a trupeloru nostre. In dimineti'a de 28 Sept. a capitulatu acést'acetate si generalulu duce de Württemberg, rmatu de divisiunariulu gen. Müller si de brigadierulu archiducele Ioan'u a intratu la amadi cu o suita stralucita in sunetulu imnului impratescu si alu marsiului Radezky in orasiu. La espeditiunea in contra cetatii Livno a luat pare divisiunea a 7-a, care a constatu din 4 brigade, aceste brigade, cari se aflau in diferite puncte lin-giuru aveau ordinu se inainteze concentricu sise formeze deodata unu inelu in giurulu cetatii livno. In 27 s'a inceputu bombardarea cetatii din 38 guri de tunu. Tóta diu'a a duratu bombardarea in urm'a careia ardea cetatea in mar mule parti. In 28 candu era se se faca asaltuludin tóte partile, sosi o deputatiune din Livno si declará ca cetatea se supune. Ducele de Württemberg ceru indata se i se predé toti siefii de inurgenti, armele si munitiunea. La 9 óre dim. sa plantatu pe castelulu de susu stindartulu imperaescu. Tofi insurgentii au fostu prinsu, asemenea é unu batalionu de nizami arabici.

De alta parte anuncia gen. Ioanovicu din Herzegovin'a cu dat'a de 28 Sept. 7 óre sér'a: Cetatea Cobuciu, ultim' scapare a insurgentiloru Herzegovinei a fostu luata de catra trupele imperatesci in urm'a unei resistentie desperate si dupa o bombardare de 5 dile astadi inainte de amead. Doue tunuri, fórte multa munitiune a cadintu in manile nostre. — Der' si in Bosni'a de ostu au fostu batuti insurgentii. In 27 l. c. intrá ante-gard'a austriaca in Zvorniculu-mare si in 28 cetatea fú ocupata de grosulu trupeloru nostre. La intrarea in cetate trupele fura primite de o deputatiune a locuitoriloru. Caimacamulu a declarat, ca locuitorii se supunu. 44 de tunuri si multa munitiune a fostu aflata in cetate. Zvorniculu erá unu cuibu principalu alu insurectiunei. Insurgentii inse vedienduse inungiurati de tóte partile o luara la fuga inainte de a sosi trupele nostre. —

Din Brood, 29 Sept. se telegraféza ca ploile de acolo au facutu drumurile in valea Bosniei nepracticabile. Mii de carutie s'au inglodatu in tina. Lucrarile pentru siose si drumu de feru au trebuitu se fia sistate din caus'a plóiei torentiale. Aceste lucrari au inaintatu multu intre Doboii si Brood. La construirea sioselei au fostu ocupati pana acuma 1500 ómeni. Calea ferata e trasata si profilata pana la Doboii. S'a si inceputu deja cu construirea ei, si se va fini mai curendu deca timpulu va fi mai favorabilu. Abia astadi a incetatu ploia." —

Mesagiulu domnescu,

prin care s'a deschisu Vineri in 15 Sept. sesiunea extraordinara a Corpuriloru Legiuitórie romane, dandui cetire d. ministru alu afaceriloru straine in numele M. S. Domnitorului, este urmatoriulu:

Domniloru senatori! Domniloru deputati! Prin mesagiulu Meu de inchidere a ultimei sesiuni, Eu v'amu aretatu, ca Congressulu din Berlinu, preocupatu de a da lunei pacea multu dorita, a transigiatu asupra unoru cestiuni, importante pentru statele mici, der' de unu ordinu secundariu in privinti'a mariloru interese europene, si ca in deosebi Romani'a era chiamata a face pacii lunei sacrificii grele si dureróse.

Totu atuncea guvernulu Meu a luat indatorirea de a ve convocá din nou, candu va fi in positiune de a cunosce cu deplinatate cele ce Congressulu european a fostu otaritu in privinti'a patriei nostre.

Acést'a o facu astadi, chiamandu-ve impregiurulu Meu in sesiune extraordinaria.

In acestu intervalu, guvernulu Meu a primitu dela presiedintele Congressului actulu oficialu alu tractatului din Berlinu. Asemenea guvernulu imperialu alu Rusiei ne-a invitatu in modu oficialu de a ne conforma otaririi Europei.

Ministrulu Meu ve va comunicá aceste acte, precumu si lucrarile ce a socotitu de cuviintia de a inaintá in acésta durerósa cestiune.

Astfelu, dvóstra ve veti afla pusi in positiune de a ve rosti in deplina cunoscentia asupra celor otarite in privinti'a nostra de marile poteri.

Domniloru senatori! Domniloru deputati!

Europ'a a primitu Romani'a in famili'a stateloru independente, inapoindu'i gurele Dunarei si intindendu'i posesiunile pana la Mare. Totodata inse marele tribunalu a chiamatu Romani'a la unu durerósu sacrificiu, la cedarea judetieloru nostre de peste Prutu!

Nu esista romanu, dela domnu pana la ultimulu cetatianu, carele se nu deplanga deslipirea unei parti din pamentulu stramosiescu decretata de Europ'a!

Inse pe langa acésta durerósa simtire, d. vóstre, cá mandatari ai natiunei, cá barbati maturi, cá patrioti neclintiti, d.-vóstra aveti dreptulu si datori'a de a privi, de a cumpani cu sange rece si grelele impregiurari, in care ne aflamu, si asia de a luá o otarire, care se nu ne compromita presentulu, care chiaru se asicure viitoriulu tieriei nostre.

Energi'a natiuniloru tari se dovedesce in timpulu ispiteloru.

Energi'a nostra, in locu der' de a o ingenuchiá inaintea restristiei, se o indoimu prin esperiinti'a dobandita ca potemu comptá pe insusi noi, se o otielimu prin unirea nostra, se o desvoltamu intr'o continua staruire de a vindecá ranele patriei, cá asia se dovedimu lunei vitalitatea natiunei latine dela gurele Dunarei!

Da, domniloru Mei, dupa ce pe campulu de onóre amu doveditu, ca bra'ciulu, care a purtatu sap'a, scie a purt'a si arm'a, se ne punemu cu totii la lucru si se facemu pe toti fiii tieriei de a se bucurá de bunurile pabei.

Astfelu, v'o mai repetu si astadi, cum v'amu disu in diu'a de 4 Iuliu, vomu fi in dreptu de a dice Europei, ca Romani'a merita mai multu dela marele areopagu, ca totusi romanii — tiindu séma de grelele impregiurari in midioloculu caror'a s'a subscrisu tractatulu din Berlinu — nu desperéza de viitoriu. Din contra, se avemu statornic'a credintia, ca ceea ce rivalitatea interesseloru si necesitatile momentului nu ne au datu astadi, mane ni se va da de catra dreptatea mai bine luminata a Europei.

Catu pentru Mine, domnilor senatori, domnilor deputati, v'o declaru: binele si reulu ce atingu acésta tíera, care este a mea, me atingu si pe mine! Bucuri'a ei este bucuri'a mea, dorerile ei sunt dorerile mele! Ori care va fi otarirea d.-vóstra, acésta va fi otarirea mea!

Asia dér', domnilor Mei, companiti impregiurarile cu seriositate, cu sange rece, cu prevedere politica. Luati esemplu dela stramosii nostri, cari in timpuri multu mai grele de catu cele ce petrecemu n'au desperatu de viitoriu si ne-au pastratu o patria!

Oricare a fostu otarirea Europei, oricatu de dureróse sunt pentru noi consecintiele acestei otariri, se avemu o convictiune, se o pastramu cu fruntea susu: convictiunea ca ne-amu facutu datori'a, ca puterea morala a Romaniei s'a realiatu, ca natiunea romana a dobanditu unu bunu, pe care nici chiaru adversarii nostri — déca avemu adversari — nu ni 'lu pótu contesta; acestu bunu, dloru Mei, este bunavóinti'a guvernelor straine, este stim'a natiuniloru, fara osebite.

Sessiunea ostraordinaria este deschisa si Dumnedieu se binecuvinteze lucrarile d.-vóstre.

Carol.
(Urméza semnaturile ministrilor.)

Proteste in contra ocupatiunei.

Duminea in 29 Sept. avú locu in Budapest'a marea adunare poporala convocata de comitetulu de 100 de insi, presidatu de Ignatz Helfy, despre care vorbiramu in numerulu trecut. Mai multu de 10 mii ómeni din tóte clasele poporatiunei capitalei se adunara in curtea si gradin'a cea mare a societati de dare la semnu din strad'a Regelui. Politia era reprezentata prin directorulu ei Thaisz si doi actuari imbracati in civilu, la 3½ ore sosi comitetulu de 100 de insi, cari se urcara susu pe tribuna. Se procese indata la alegerea unui birou si fura alesi cu aclamatiune Ignatz Helfy de presedinte si Paul Hojtsy de secretariu. Presedintele Helfy suinduse pe més'a vorbitoriloru dise:

„Cea mai mare dovéda despre necesitatea acestei adunari poporale este numerulu celu mare alu celoru de faci'a. Fiecare unguru cunóscé si simte scopulu acestei adunari. Multi dicu, ca manifestatiunea de astadi n'ar' fi la timpulu seu, ca-ci natiunea a avutu ocaziune la alegerile recente a-si dá sentinti'a asupr'a politicei guvernului. Dér' nu e asia. Intre dilele prime ale lui Augustu si astadi este unu abisu plinu de sangele copiiloru nostri, de vaierea si miser'i'a veduveloru si a orfaniloru. Atunci inca poteai cá alegatoriu se sustieni cu convictiune pe guvern, pentru-ca toti credeau, ca ocupatiunea se face in intielegere cu turcii. Astadi inse ni s'au deschisu ochii pe deplinu. Cei ce ne obiectéza inse, ca fora de aceea in curendu se va deschide parlamentulu, n'au dreptu, déca ne gandimu, ca si 2—3 septemani sunt multu acolo, unde fiecare di costa unu milionu, si unde sute si mii de fii de ai nostri potu fi inca jertfíti. De alta parte capital'a tiei trebuie tocmai cu privire la parlamentu se declare in prim'a linia, cumu cugeta asupr'a cestiunei. Déca vomu mai tacé si de aci incolo, atunci guvernulu si Europ'a trebuie se créda, séu ca incuviintiamu politic'a acésta, ca-ci cumu amu poté tacé astadi, candu pelea nóstra este in jocu, dupa ce amu strigatu atát' atunci, candu erá vorb'a de turci (Voci: Pfui!) séu ca Europ'a crede, ca condamnamu acésta politica; atunci inse trebuie se'si întórca faci'a cu ingretiosiere dela lasitatea acestei natiuni, care nu merita libertate si constitutiune. Este dér' datori'a nóstra a declará, a vorbi. Cumu, in ce forma? — Acésta ve voru spune-o oratorii urmatori.“ (Aplause.)

Carol Eötvös suindu-se pe tribuna citeste prim'a resolutiune cunoscuta, care contine protestulu in contra resbelului cuceritoriu din Bosni'a si Herzegovin'a, cerendu cá trupele nóstre se fia neamenatu rechiamate din acele tieri (Strigari: Inderetu cu ele! Primimu.) Vorbitoriu continua:

„20,000 de cetatien ai capitalei atesta astadi, ca natiunea inca 'si cunóscé dreptulu si interesele sale, ca guvernulu si poporulu nu mergu pe o cale. Ne aflamu in Bosni'a! 5 mii de fii ai tiei sunt morti séu raniti, 150 mii sunt rapiti dela ocupatiunea lor, dela vatr'a lor parintésca. 100 milióné de florini sunt deja perdute si inca se va perde multu mai multu. Acasa la noi domnesce saracia, totulu stagnéza, numai esecutiunea pentru dari infloresce. Déca amu trebui se aparamu libertatea, interesele patriei séu corón'a regelui, jertf'a adusa de cetatien ar' fi démna si necesaria. Dér' este ea si pentru Bosni'a? (Strigari: Nu!) Comitete Andrásy (sgomote), candu dicea inca, „ca nu vrea se se faca gendarmulu Europei“, 'si si facuse in secretu uniform'a de gendarmu (aplause) si Koloman Tisza (sgomotu indelungatu), candu dicea inca in

camera, ca „nu cunóscin Vien'a nici unu factoru, a carui influentia ar' poté ne aduca ocupatiunea Bosniei“, ocupatiunea erá deja larita. Nici noi, nici Austri'a nu voimu se avemu Bosni'a avemu destulu cu o Croatia. Fii nostri inca masi la viétia se se întórca acasa, guvernulu se redé natiui pacea si onórea. Déca Andrásy va face acésta, apoi póse se întórca in pace in capital'a patriei sale de odinóra; de altmintrea elu aici n'ar' fi insultatu in nici unu casuca-ci unguru nu insulta pe cei morti. Se scie tóta hea, ca Ungari'a nici odata nu va aprobá aventur'a bosniac. Recomandu spre primire resolutiunea.“ (Aplause prelunte.)

Presedintele Helfy enuncia, ca prim'a resolutiune este primita unanimu. Dupa aceea cetesce hai multe telegrame de prin tíera, cari consimtu resolutiunile adunarei. In fine presenta adunar pe delegatulu alegatoriloru din Debretinu Gabrie Peter si pe trei reprezentanti ai cetatieniloru din Vatiu. — Deputatulu Ernest Simonyi cuventulu spre motivarea resolutiunei a doua, in care se cere punerea in stare de acusatune a ministriloru, din cauza, ca au consimtu la ocupatiune fara de a fi fostu impoterniciti de catra legislativa. Vorbitoriu declara, ca nu voiesce a apeleze la pasiuni si motivéza resolutiunea prin § 32 alu articlului de lege III 1848 asupra responsabilitatii ministriloru. Guvernulu a comissu fate si omissiuni nelegale, dice Simonyi, datori'a nóstra este se'lu acusamu Ordinulu ministerialu relivu la carutiile de transportu involve asemenea a vatemare a libertatii personale si a santiani proprietatii. Ceea ce n'au potutu face Metternh si Bach, ceea ce si-a propusu inzedaru cardinalu Collonics, „de a face Ungari'a antaiu seraca, upa aceea catholica si in fine austriaca“, acésta a fostu rezervatu protestantulu Tisza. — Presedintele Helfy declara apoi si a doua resolutiune de primita, si spune, ca a sositu din Bosni'a o telegrama gratulatória. In fine s'a primitu si resolutiunea a treia, care dice, ca o deputatiune se predé primulu punctu alu resolutiunei ministalului Tisza, ér punctulu alu doilea se fia adusi in form'a unei petitiuni inaintea camerei de cara presedintele adunarei poporale. In deputatiuna insarcinata de a merge la ministrulu Tisza s'au alesi. Andreas Molnár, Iohann Bobul'a, Dr. Faldy, Végh, Otto Herman, Ernest Mezey si colonelul Krivácsy. Presedintele Helfy declara apd adunarea de inchisa, si massele se imprastiaru catra casa in cea mai mare ordine.

Cu privire la retragerea armatei rusesce dela San-Sifano si concentrarea ei la Adrianopolu i se scrie diuarului „Politische Correspondenz“:

„Retragerea armatei rusesce din apropierea Constantinopolei se interpretéza in unele cercuri intr'unu modu, care ar' potea se ne arate mesur'a acésta intr'o lumina puçinu pacinica. Se dice, ca imperatulu Alecsandru a cerutu dela generalulu Tottleben reatiuni esacte despre situatiunea armatei rusesce dinaintea Constantinopolei, si ca generalulu l'a asigurat, ca positiunea aceea nu e de tenuity pentru durata, cautandu totodata a convinge pe suveranulu seu, ca o retragere neamanata a armatei rusesce la Adrianopolu ar' fi considerata din parte poteriloru europene numai cá unu semnu de pace, pre andu de alta parte armat'a rusescaprin acésta ar' ocuá o positiune mai corespundiatóre situatiunei create prin inaintarea armatei astro-ungare in Bosni'a. Dupa ce chiaru si ministrulu de resbelu Miliutin, care pana astadi a fostu totdeauna pentru continuat'a ocupare a orasiului San-Stefano séu celu puçinu a liniei de aperature Hadem Keçi, propuse asediarea unei armate proprie la Adrianopolu, consimtindu cu planulu generalulu Tottleben, a datu in fine imperatulu Alecsandru ordinulu de a se evacua San-Stefano. In cercurile armatei rusesce se vorbesce multu de resbelu si de pregatirile cele colossale militare, ce le face inca necontenitu Russi'a. Celu ce póte se observe, va constatá in curendu, ca elementele panslavistice din armat'a rusesca facu mai mare gura ca altadata si o spunu pe faci'a, ca congressulu din Berlinu n'a adusu pacea pentru Russi'a.“

Program'a gimnasiului romanu din Naseudu.

In fruntea acestei programe cá si in program'a anului trecut, in care dlu directoru alu gimnasiului Paulu Tanco tractá cu multa cunoscintia speciala despre insemnatatea disciplinelor matematice in gimnasiu din punctu de vedere didacticu pedagogicu, se afla si in anulu acesta o disertatiune interesanta de Dr. A. P. Alessi, care tractéza in modu sinopticu istoria desvoltarii ideilor cosmogonice si geologice. Crédemu, ca va fi

de interessu a dá aci unu resumatu alu punctelor celoru mai principale din acésta lucrare.

Trei idei cardinale au preocupatu si framentatu mintile tuturor ómeniloru eminenti, incependu din anticitatea cea mai adenca si pana in dilele nóstre. Aceste trei idei fundamentale sunt originea lumii (cosmogonia), omulu si divinitatea. Disertatiunea memorata, cumu vedemu, tractéza ideile si geologice, cumu s'au desvoltatu acelea la diferitele popóra in decursulu seculiloru. Lucrarea e impartita in optu sectiuni, numai catu nu s'a datu fiecarei sectiuni unu titlu marcatu. Pe langa acésta scadere mai este unu punctu insemnatu de atinsu. Ar' fi fostu adéca fórté de doritu, cá autorulu se fi indicatu fantanile de unde s'a adaptatu si autorii, pe cari ia intrebuintiatu, cu unu cuventu se fi fostu pe catu se póte mai diplomaticu si mai pragmaticu. — Indata la inceputulu introductiunei dice autorulu:

„... Dupa ce s'a emancipatu omulu din sclavi'a naturei, si dupa ce a facutu cele d'antae combinatiuni si reflexiuni rationale, prim'a intrebare, care si-a pus'o negresitu, a fostu despre originea si despre form'a pamentului, despre originea steleloru, sórelui, a lunii, a cometiloru si c'unu cuventu, despre originea lumii intregi. Este lucru firescu, ca omulu primitivu dupa cunoscintiele sale rudimentarie despre originea lumii, a si resolvatu destinele cosmogonice intr'unu modu rudimentariu si fórté naivu. Omulu primitivu a trebuitu se pórté mii de seculi lupte gigantice cu natur'a si cu elementele ei pana ce a facutu pasiulu celu d'antaiu catra civilizatiunea si cultur'a actuala. Sciinti'a cosmogonica, cosmologica si in specialu cea geologica este fórté importanta si instructiva, ca ne invetia a cunosce originea lumii legile ce o guvernéza, originea si tasele, prin cari a trecut pamentulu si flintiele ce au vietuitu si vietuescu pe pamentu.

Dupa cumu au sciutu popórele se se emancipeze de influentiele despotice si tiranice ale naturii intr'unu gradu mai mare, séu mai micu asia au fostu si ideile lor cosmologice, religióse, sociale si politice, centralistice, despotice, absolutistice. Acelea popóre au gemutu intr'o sclavia permanenta, neavendu consciinti'a despre demnitatea omenésca, si firesce, ca in atari impregiurari sociale libertatea gandirei, si a actiunii nu poteau functioná, cu atatu mai puçinu prospera. Unde domnesce sclavi'a spirituala nu póte face omulu nici unu progressu. Dupa ce arata ce idei cosmologice au avutu Indieni, Chinesii si alte popóre orientale trece la Elini, tractandu diversele scóle filosofice ale lor. Apoi vorbesce de renumit'a scóla alesandrina, atinge somitatile cele mai celebre din acésta scóla, care a contribuitu intr'unu modu admirabilu la desvoltarea ideilor cosmogonice, cosmologice si geologice. Academia renumita alesandrina a avutu o biblioteca de 700,000 de tomuri, déra spre nenorocirea némului omenescu intrég'a acésta biblioteca s'a prapaditu parte candu a ocupatu Cesare Alesandri'a, parte prin crestini si ce a mai remasu dela crestini prin prostulu si fanaticulu califu Omar. Ce n'ar' fi datu succesorii lui Omar califii arabi pentru acelea tesaure spirituale nepretióse, se le mai fi potutu capeta, dér' ce n'ar' da astadi academiile europene pentru ele. — Nici unulu dintre barbati geniali ai anticitatii n'a fostu asia de fericitu cá Claudiu Ptolemeu, ca i s'au conservatu fructele geniului seu si pentru posteritate. Ptolemeu invétia in sistemulu seu, ca pamentulu nu se misca, ci sta pe locu si este centrulu lumii. Tóte celelalte corpuru ceresci rotescu in giurulu pamentului. Sustiene rotundimea pamentului si caderea tuturor corpuriloru spre pamentu. Cu Ptolemeu se inchiaie stralucit'a perioda a scrutariloru si studiiloru rationale in natura, inceteza timpulu de gloria alu scólei alesandrine. Apoi urméza unu periodu de decadinti'a cea mai desolata pentru tóte sciintiele reale.

O nópte neconsolabila se intinde peste totu apusulu. Mai bine de cincii seculi n'avemu de a inregistrá nici o descoperire astronomica, nici o lucrare maréti'a si emancipata de influentiele ideiloru ratacite ce caracterisau acele vremi. Sistemulu lui Ptolemeu ajunsu la cea mai mare autoritate si ilu adoptara toti invetiati lumii. La 827 s'a tradusu acestu sistemulu in limb'a araba sub numirea de Almagestu. La 1230 s'a tiparitu si in limb'a latina, ear' mai tardiu in limba grecésca, francesa si in alte limbi. Dupa ce a prinsu radacini crestinismulu in Europ'a acésta adoptá si sistemulu din Almagestu si cu timpulu a devenitu o dogma, care fú aperata pana la fa-

natismu si acésta pentru ca consuna bine cu cosmogonia din genes'a lui Moise, pe care o acceptasera si crestinii. 15 seculi a guvernatu acestu sistem, 15 seculi de sclavia, de stagnatiune si de intunerecu a domnitu sistemulu lui Ptolemeu pana ce l'a resturnatu Copernicu, parintele astronomiei moderne.

Crestinismulu produce o mare revolutiune sociala, care a influentiatu puternicu si asupra dezvoltarii sciintieloru. Sab Teodosiu celu mare se nimicesce religiunea pagana si cu ea sciintiele pagane. Filosof'a cu incetulu se amalgameza cu dogmele crestine; din filosofia se face teologia, isi perde libertatea si se face sclavi'a teologiei. Succesorii marelui filosofu din Nazaretu introduc oribilulu sistemulu de a combate, a calumnia a persecuta, a mistifica si a immortalá tóte, cate le pareau a sta in contradicere cu dogmele mosaice si crestine. Prelatii Romei si sufraganii loru cadura in vanitate de a propagá ca totu ce nu se cuprinde in genes'a lui Moise séu in Talmudu este periculosu pentru crestinismu, apoi avura logic'a de a conchide de aci si a declará, ca tóte sciintiele pagane sunt neadeverate, tóte sunt rele si de condamnate. Sciintiele adeverate erau proscrise. Sistemulu geometricu alui Ptolemeu devine dogma si tóte ideile cosmice ce nu consunau cu Almagestulu erau proscrise si persecutate cu fanatismu.

Pana unde póte merge fanatismulu religiosu, ne da prob'a cea mai eclatanta préinvatiat'a femeia Hipatia, care pentru ca se ocupá cu sciintiele astronomice si matematice fú privita cá periculósa invetiaturiloru bisericesci, apucata de o banda de calugari fanatici, candu mergea la academia si teraita intr'o biserica vecina, unde fú omorita intre crudimi nemai pomenite. Erau aceste fatale timpuri pentru sciintie. Sciintiele ajunsera prin secolulu alu V-lea in starea cea mai deplorabila, filosof'a grecésca fu dechiarata de minciuna si proscrise si filosofii fura persecutati de imperatii bizantini. Acést'a stare a duratu pana au pusu mana saraceni pe Alesandria. — Arabii au fostu, cari au transplantatu si cultivatu sciintiele in Europ'a apusana si le au mantuitu de persecutiunile ignorantiei si ale barbariei, dandule deplina libertate de dezvoltare. Arabii au respanditu prin secolulu 8, 9 si 10 cultur'a din Cordov'a, ce numera unu milionu de locuitori, in Europ'a apuséna. Ei au aplicatu cu multu succesu matematic'a la astronomia si la fisica. Crestinii invetiau, ca form'a pamentului este plana, eara arabii construeau globuri si invetiau in scolile lor, ca pamentulu este rotundu. Ce diferentia colosala intre doctrinele arabiloru si ale crestiniiloru in cestiiu astronomice. Spani'a araba avea biblioteci, academii si observatoriile sale astronomice. Academia din Cordov'a era cercetata de studenti din tóte confessiunile. Aci domniea cea mai perfecta tolerantia.

In Europ'a crestina domniea scolasticismulu, o scóla pretinsa filosofica, in care filosof'a, mam'a sciintieloru, devenise degradata de servitóri'a teologii (philosophia theologiae ancilla), crgetarea libera era incatenata, scrutarile in natura erau persecutate. Parerile fizice si metafisice ale lui Aristotele erau inaltiate la alta dogma. Scólele malte, cá adeveratele vetre ale sciintieloru, erau regulate in sensu dogmaticu si sciintiele fizice si metafisice erau oprite cu tóta rigórea.

Trece peste tóte aberatiunile mentale ale fanatismulu crestinescu si atinge numai pe bietulu Baco Roger, de pe la 1214—1294, care pentru ca a cutediatu a denegá autoritatea lui Aristoteles si a introduce in locui, autoritatea experimentatiunii si pentru ca s'a ocupatu cu predilectiune cu Optic'a si cu matematic'a fu acusat, ca se ocupa cu art'a magica, ca este ereticu, ca are impreunare cu satan'a si aruncatu la adenci betranetie in inchisóre, unde a petrecutu 10 ani. — Sarmana omenime, déca fiii tei cei obscuranti din secululu 13 nu persecutau pe Baco Roger, amu fi avutu cu cateva secole mai inainte drumuri de feru, telegrafe si vapóre! Tóte persecutiunile tóte torturile, tóte versarile de sange, tóte mediulocele draconice, ce le-a intreprinsu fanatismulu si obscurantismulu religiosu in contra propagatoriloru adeveruriloru sciintifice, n'au potutu se oprésca carulu progresului in miscarea s'a. Lupt'a era infricosiata. Era lupt'a emanciparii sciintiei si a cugetarii libere in contra dogmatismulu. — Prin descoperirea Americii, prin calatoriile cele multe impregiurulu pamentului se nimicira pentru totdeauna ideile tagmeloru calugaresci, cari sustineau, ca pamentulu e planu, si se consauti ide'a lui

Filolau din scól'a pitagoreiana, are dicea, ca pamentulu e rotundu. Autoritaa dogmeloru infalibile capetá o lovitura gigarca. Multe spirite mari, multe geniuri nobile a trebuitu se suferi persecutiunile, cele mai cuple din partea intolerantiei si fanatismulu crestinescu, pentru ca au aperatu teori'a despre rotundina pamentului constatarea si demonstrarea rotuimii pamentului a fostu celu mai insemnatu pas ce l'a facutu sciinti'a cosmogonica. Absolutisulu si dogmatismulu autoritariu alu lui Aristoteles capetá ultima lovitura.

In resumatu aceste sunt leile autorului, cari transpira in tóta lucrarea, ca-ciomnulu autoru este condusu de firulu istoricu aluadeverului. Elu in entusiasmulu seu pentru aderulu istoricu este forte pateticu, unde trebuia e tracteze lucrulu cu mai multu sange rece, dér'apoi si vehementi'a, cu care purcede in contra sugmatoriloru sciintieloru este de scusat, pentru ca trebuie se aiba omulu anima de granitu, s nu se revolteze, candu vede pornindu-se persecutiunile cu atata inversiunare in contra propagatoriloru sciintieloru cosmologice. Este o fapta de multu constatata si probata, ca adeverurile cele mari la inceputu sunt proprietatea catorva omeni rovdentia, si ca apoi cu incetulu se latiescu s devinu bunu comunu alu omenimei intregi. Nu totu ce crede lumea intréga e totdeauna adevera. Disertatiunea, care inca nu e terminata si se a continuá, in genere e lucrata cu diligintia, stillu e cursivu, limb'a e alésa, numai catu unele ahaisme, preserate, ici colea, ar' fi potutu lipsi cutotulu.

(Va urm.)

Societatea acadica romana.

Siedinti'a dela 9 Septembrie. — Se comunica o epistola a d-lui N. Cretiu lecu, prin care tramite 16 esemplare din opulu seu Anatmi'a descriptiva (13 cóle tiparite pana acuma) deinate a se imparti pe la membri, oprindu-se unu esemplu pentru biblioteka. — Se primesce cu multumire. Societatea nefiindu in numeru reglementaru spre a poté luá desiuni, membrii se impartu in comisiuni si se ocupa cu luarile loru respective.

Siedinti'a dela 11 Septembrie. — Se comunica mai multe donatiuni de carti peru bibliotec'a societatiei si anume:

1. O carte scrisa in lim'a turcésca si tiparita in 1825, cuprindendu o colectiunele 17 capitulatiuni ale imperiului ottomanu cu poterile eropene, data de d. V. A. Urechia.

2. O carte intitulata „Pomritulu“ si 2 fascicule intitulate „Calendarulu bmului economu“ pe anii 1877 si 1878, tramisa de Comsi'a, professoru la seminariulu Andreanu din Sibiu.

3. Doue esemplare Geografi'a Romaniei si a tieriloru locuite de omani, carte didactica pentru scólele elementare, tramse de d. Antinescu, professoru din Ploesci.

4. O seria de mai multe crti, donate de d. Sturdza, si o icóna vechia aflata in ruinel cetatiei Némtiului, de repausatulu C. Negri, ajunsa in ce din urma in posesiunea d-sale. Acestea se primescu cu mre multumire, ordonanduse a se trece in registrele si in aneale societatiei.

D. presiedinte intréba, déca sectiunile séu comisiunile au ceva lucrari gat'a, spre a setrece la órdinea dilei. D. Quintescu declara, ca pe a dou' di va poté aduce reportulu din partea comisiunii insarinate cu revisuirea probelor de traductiuni din autorii laini. Afara de acést'a, mai multi alti membri din sectiuni a anuncia, ca reporturile voru fi in curendu depuse.

Siedinti'a dela 12 Septembrie. — D. Dimitrie Sturdza, cerendu cuventulu, propune, cá prin delegatiune se se céra dela ministru respectivu a tramite societatiei academice medalii independentiei si tóte decoratiunile romane spre a se complectá colectiunea de nedalie si monete a societatiei. — Propunerea se primesce.

D. Hodosiu aréta, ca corespondenti'a, ce a avutu in cele din urma, cu eredi repausatulu Al. Papiu Ilarianu, crede momentulu oportunu de a poté acuisitioná bibliotec'a repausatulu cu unu pretiu fórte moderatu si cu unu modu fórte espeditivu. Pentru aceea depune o propunere subscrisa de d-lui si de dni Sturdza si Odobescu in cuprinderea urmatória:

„In urm'a ofertei erediloru lu Al. Papiu Ilarianu, facuta prin ei insisi si prin mandatu lor, d. Dionisie Precupa, Societatea acadica romana primesce in proprietatea s'a bibliotec'a numitulu repausatu, fostu membru alu acestei societati, in urmatóriele conditiuni puse de eredi:

„1. Societatea va dispune, prin delegatiunea s'a, ridicarea unui monumentu asup'a mormentulu lui A. Papiu Ilarianu, monumentu demnu de víeti'a repausatulu. Spre acestu scopu se va alocá in budgetulu seu pe anulu 1878—1879 sum'a de 5800 lei.

„2. Pe lenga acést'a societatea da erediloru lui A. Papiu Ilarianu cá ecuivalentu inca o suma de 1200 lei, care asemenea se va trece in budgetulu societatiei pe anulu mai susu disu.“

D. Babesiu dice, ca inainte de a luá in consideratiune propunerea acést'a, crede, ca ar' trebui se se indeplinesca formalitatea, pentru care s'a luat o decisiune anteriorá; prin urmare se vina comisiunea, ce amu numita cu reportulu de estimatiune, spre a vedé de se compenséza valórea bibliotecei cu sumele ce se ceru. — D. Sturdza declara, ca déca a subscrisu propunerea de faciá impreuna cu d. Odobescu, acést'a a facutu pentru cá se face lucrulu mai repede. Lucrarea comisiunii o considera, cá o formalitate de puçina necesitate, asiá precumu cunósce fórte bine bibliotec'a repausatulu Papiu, ca-ci ea contine carti de o importantia insemnata pentru istori'a nationala, cari dupa raritatea loru valoréza de doue si de trei ori mai multu, decatu sum'a, care se cere. — D. Laurianu dice, ca cunósce si d-lui bibliotec'a acést'a; cu tóte aceste crede, ca totu mai regulatu este, cá se observe catalogulu ei spre a'si dá o parere asup'a valórei. — D. Hodosiu spune, ca catalogulu lar' poté aduce ori candu la societate. — D. Maniu atrage atentiunea societatiei asup'a procederei legale in acésta transactiune: se se védia, déca procuratorulu, de care e vorb'a, are plenipotentia in regula, spre a inchieá cu societatea asemenea transactiune. — D. Odobescu sustiene pe d. Sturdza. — D. Babesiu revine a se face formalitatea evaluatiunii. — D. Sionu nu'si face scrupulu a votá sum'a, care se cere, fiindu ca 'i se pare minima, dupa valórea cartiloru, pe care le cunósce; dér' vedindu, ca propunerea in introducerea s'a vorbesce de oferte din partea mandatarulu lor, crede, ca e bine se se védia cuprinsulu acelor oferte inainte de a se dá unu votu pentru acést'a.

Dupa órecari esplicatiuni si lamuriri se votéza propunerea de mai susu, si cu majoritate se admite conclusulu urmatoriu:

„Societatea acadica primesce conditiunile propunerei si insarcinéza pe delegatiune a face transactiunea cu eredi, conformu legiloru si a luá in posesiune bibliotec'a dupa catalogulu ce s'a facutu de consiliulu de familia.“

D. presiedinte comunica doue esemplare din oper'a „Consideratiuni asup'a spatiului si timpului“, tramisa bibliotecei societatiei de autorulu ei, d. I. cav. de Puscariu. Se primesce.

Siedinti'a dela 13 Sept. — Comisiunea insarcinata a cercetá partea administrativa a reportulu delegatiunii, anunciandu, ca e gat'a a depune reportulu seu. D. Cariagdi 'lu citeste. Se propune a se votá conclusiunile comisiunii in totalu. D. Romanu si d. Sturdza propunu, cá se se iá conclusiunile dupa captole si se se voteze pe rondu. Se procede dupa acésta ordine.

La Capitolu I, d. Hodosiu cere rectificare la asertiunea relativa la istori'a imperiului otomanu de d. Cantemiru, fiindu ca acésta opera esindu de sub tipariu astadi, s'a si adusu spre a se distribui primele esemplare pe la membri. Societatea iá actu de acést'a si aproba conclusiunile comisiunii.

La capitulu II, d. Sturdza da lamuriri detaliate asup'a acuisitiunii celor 200 monete cumperate dela d. Dobozki; arata importantia lor si motivele, pentru cari a avutu recursu la delegatiune spre a cere o suma mai mare, decatu acea prevediuta prin budgetu. — D. Romanu si d. Sionu arata, ca votulu societatiei trebuie se fia categoricu, ca adeca incuviintiéza nu numai sum'a, care s'a datu pana acum, dér' si transactiunea intréga facuta cu d. Dobozki. D. Odobescu explica, ca la acésta transactiune sunt solidari nu numai membri ai societatiei, cari au fostu convocati spre consultatiune intru acést'a. — Societatea dupa aceste lamuriri consultata, aproba transactiunea facuta cu d. Dobozki si recomanda comisiunii budgetare a o avé in vedere la elaborarea budgetulu; totdeodata se associaza a se adressá cuventile multumiri prea Santiei Sale episcopulu Melhisedecu pentru donatiunea manuscriteloru banulu Varnavu, Inaltimei Sale regale Donatorulu pentru opulu „Histoire de la Céramique“ daruite societatiei si fratiloru si suroriloru Hurmuzaki pentru portretele regretatiloru colegi ai societatiei Eudoxiu si Alexandru.

La capitulu III mai antaiu d. Maniu relatéza, ca unulu din processele societatiei si anume acelu cu epitropia repausatulu V. Mateescu, s'a cautatu la 5 ale curentei si s'a castigatu la prim'a instantia; ér' celu cu epitropia bisericeii santei Vineri este pe cale de infaçisire la 27 ale curentei. Ér' asup'a punctulu relativu la revisiunea proiectulu de dictionariu si glossariu membrii comisiunii de revisiune dau o relatiune succinta despre cele ce au lucratu in cursulu anulu. Relatiunea acést'a inse nepotendu satisface pe toti membrii societatiei, comisiunea a promis a supune unu reportu specialu.

La capitulu IV societatea se unesce cu comisiunea, spre a esprime delegatiunii multumirile sale pentru activitatea, zelulu si mesurile intielepte, cu cari au administratu interesele societatiei, si totodata a esprimá gratitudinea s'a comitetulu de priveghiare alu cassei de depuneri si consemnatiuni pentru lad'a mare de feru ce a binevoitu a darui societatiei.

Dupa acestea se reguléza ordinea de di pentru siedi-ti'a de a dou'a di, destinata a fi deschisa publicului in modulu urmatoriu: 1. D. Stefanescu va comunicá o rela-tiune asupr'a unei descoperiri paleontologice. 2. D. Quin-tescu va citi reportulu asupr'a probelor de traductiuni din Pliniu, venite la concursu. 3. Comunicatiunile sectiunei istorice asupr'a diverselor lucrari ce i s'a recomandat.

Sub-muntii sudu-ostiei, in 22 Sept. 1878.

(Estrasu dintr'o corespondintia privata.)

(Despartirea unui bravu inve-tiatoriu de elevii sei.) In 27 Aug. a. c. fui martoru ocularu la despartirea unui frate invetiatoriu de elevii sei, anume a bravului inve-tiatoriu Romulu Simu, nascutu in Ciufudu lenga Blasiu, care, dupa ce a functionatu aprópe 3 ani cá invetiatoriu-diriginte la scól'a granitia-réscá din Ohab'a fagarasiana in vér'a anului cu-rentu fu numitu din partea on. comitetu din Sibiu invetiatoriu-dirigentu la scól'a granitia-réscá din Orlatu. In 27 Augustu grabiu si eu a dice unu adio acestui iubitu colegu, care in diu'a acést'a era se plece. Inrandu in Ohab'a mi se infaciosiá unu tablou frumosu. Strad'a, unde se afla scól'a, era plina de ómeni de tóta etatea si de ambe secele, cari cu lacrami in ochi venisera se 'si ia remasu bunu dela directorulu atatu de iubitu si stimatu de toti. Unii erau neconsolabili dicéandu, ca unu directoru, cá acest'a, care se se pórté faciá de densii si copii loru atatu de bine nu va mai avé „pana e lumea“. Intraiu apoi in curtea scólei si am fostu miscatu vediendu pe elevi si eleve plangéandu chiaru cu suspinu. Ajungéandu in cuartirulu invetiatorului ilu salutaiu si eu cu ochii plini de lacrami. — Bravulu invetiatoriu dupa ce 'si pachetá totu pe carutia, isi luá adio mai antaiu dela colegii sei si dela parintii copiiloru, multiamindule pentru simtiemintele ce le arata faciá de densulu, apoi dela iubirii sei elevi adunandui in giurulu seu, si tienendule o vorbire scurta intr'adeveru parin-téscá si patrundiátoria . . .

Eata onoratu publicu si frati invetiatori ce recompensa pretiósa pentr'unu bravu invetiatoriu! Credu ca nu e de lipsa a mai vorbi despre por-tarea si zelulu acestui invetiatoriu, ca-ci va fi ve-diutu fiecine din cele premerse, cumu a trebuitu se se pórté spre a se face asia iubitu la poporu si la scolari. In adeveru camu mare abnegatiune si circumspectiune se recere dela omu, dér' dieu si satisfacere in consciintia si recompensa isi cas-tiga, candu vede, ca ostenelele si faptele sale isi au recunoscintia. Fia cá catu de multi invetiatori se se scie portá astfelu si atunci nu vei mai audi pe poporu dicéandu, ca de ce se 'si dé pe copilu la carte, nici pe invetiatoriu nemultiem-inindu-se cu sórtea s'a. Er' tie frate Simule iti urediu dile multe, senine, fortie fizice si spirituale cá se poti propasi precumu ai inceputu si apoi poti fi siguru, ca véi fi recompensatu. Te asiguru frate si colega, ca toti invetiatorii din tier'a Ol-tului, cari nu voru fi nepreocupati de patimi, dim-preuna cu poporulu din Ohab'a si giuru 'ti voru pastrá cele mai sincere simtieminte de simpatia si iubire.

Unu invetiatoriu din apropierea Oabei.

Istorioulu

regimentului alu 10-lea de Dorobanti dela mobilisarea s'a pentru campania anului 1877—78 pana la 6/18 Aug. a. c. diu'a desconcentrarii si a reintórcerei in resiedinti'a s'a Focsiani.

(Urmare si fine.)

La 7 Iuliu d. generalu Cerchezu, comand. divisiunei II-a activa a inspectatu regimentulu, esaminandu pe fiecare compania in parte si remanendu multiamitu de gradulu in-structiunei. La 25 Iuliu regimentulu a plecatu din Curtea de Argesiu la satulu Bunesti, situatu pe cóst'a drépta a vaii Valsanului (riu). — Aici primindu ordinulu de desconcen-trare Nr. 4997 alu divisiunei II-a activa, din care regi-mentulu facea parte, la 30 Iuliu sosese d. generalu Cerchezu, trece in revista regimentulu, ce érá formatu in linie de bataie si formandulu in colóna de batalionu pe companii la distanta de doui pasi pe piati'a de adunare, a rostitu urmatórele cuvinte:

„Oficieri, suboficieri, caporali si soldati din alu 10-lea reg. de Dorobanti! Voi ati suferitu greutatile resbelului cu multa rabadare, acuma ve intórceti la casele vóstre si in mediuloculu familiiloru, uitatile si istorisiti copiiloru vostri faptele glorióse si curagiulu, ce ati aretatu in acestu greu resbelu. 'mi pare reu, ca me despartu de voi si ori-candu me voiu intalni cu voi, ve voiu vedé cá pe fratii mei. — Se traiti!“

La 31 Iuliu regimentulu s'a pusu in marsiu, ajun-gundu sér'a la statiunea liniei ferate Golesci, aici s'a imbar-

catu pe trenu pana Buzeu, continuandu marsiulu de aici la Rimniculu-seratu, le unde dupa unu repausu de 2 dile, pornindu, la 6/18 Iugustu (Duminec'a) la óra 2 p. m. a ajunsu la bariera Esianiloru, unde a fostu intemnatu si primitu de tóte autcatile cu gard'a orasienséca si musica ei in frunte sub com'da d-lui colonelu Lapati in tienuta de ceremonia; aici intr'o cuventare fórté patriotica a salutatú intregulu regéntu, ornandu drapelulu cu-o coróna si unu tricoloru; popierii anuntiau, prin salve de tunu orasieniloru, sosirea regimentului; ér' numerosulu publicu din tóte partile arun buchete de flori ofieriloru si trupeí.

D-lu colonelu Gorie Ioanu, comandantulu regimen-tului, a multiamitu rresentantiloru comitetului pentru aceste solemnitati, dupa care regimentulu cu gard'a si music'a in-ainte a intratu in Focsiani, resiedinti'a s'a, strabatendu strad'a principala la adin'a publica afara de orasiu, unde érá unu banchetu senditu preparatu pentru oficieri si trupa, la care ocaisie s'au redicatu mai multe toasturi, salutandu reintórcereaglória din greua campania, in care s'a distinsu regimentu alu 10-lea de Dorobanti.

La 7 Augustu te companiile au pornitu la resiedintia eliberandu ómenii la trele loru, incepéandu serviciulu ordi-nariu cu schimbulu sastrandu in starea normala pe picioru de pacé.

Efectivulu ofieriloru si alu trupeí aretatu in situa-tiune la pornirea regimentului a crescutu succesivu prin venirea la corpu (parta ctiva) a detasiamentelor dela de-poulu regimentului (parte centrala).

In totu timpulu capanii regimentulu a fostu bine paprovisionatu si imbracat si in reportu cu timpulu celu reu si cu dificultatile traiportului n'a suferitu.

Catu despre soliditaa instructiunei, disciplinei si mor-alului acestui regimentu totdeauna au fostu la culme, ne-ivindu-se casuri de insubdinatia séu desertare.

Calitatile de barbaa si curagiu in genere au fostu laudate de insusi M. S. Dnitoriuulu Carolu I, capulu supremu alu armatei, car cu ocaisiunea reintórcerei M. S. in tíera — dupa caderea 'levnei — s'a opritu in Nicopoli, luandu prandiulu la popo d-loru oficieri ai acestui regi-mentu, unde a esprimatunultiamirea si recunoscintia, ce-o conserva in totu-deauna entru bravulu regimentu alu 10 de Dorobanti si a binevoit a conferi cate patru „Virtu-tea militara“ de fiare compania.

Focsiani, la 8/20 Augu 1878. Locot. Stanciu.

Diverse.

(Adunarea societatii pentru fon-dulu de teatru romanu amanata.) Dupa ce se espedase deja numerulu trecutu alu fóiei nóstre, primiram urmatóri'a telegrama dela Alb'a-Iuli'a: „Din cau'a unoru pedeci neasteptate s'a propusu amanarea adunarei societatii pentru fondulu teatralu, ceea ce se servéscá spre orien-tare publica. Detailur urméza. — Cirlea, se-cretariu.“

(Literariu.) La intrebarea, ce ni se face in privinti'a Manualului asupra pro-cedurei in causá bagatele scrisu de d. jude Iosifu Popu, obeamu, ca se mai afla esem-plarie la autorulu si latipografiá Römer si Kamner in Brasiovu (Pretiuulu 10 cr) si adaugemu totodata ca manualulu din cetiune a fostu tradusu si in limb'a germana de Iuius Reich judecatoriu licen-tiatu din locu.

(Virtutea militara.) — Principele Carolu a acordatu deptulu de a purtá medali'a „Virtutea militara“ hptatoriloru dela 13 Sept. 1848, in urm'a urmatóriului reportu alu minis-trului de resbelu: „Prea inaltiate Dómne. „La 13/25 Septembrie 1848, pompierii din Bucuresci, condusi numai de simtiementulu loru de romani, au luptatu contra armatei otomane compusa din mai multe mii de ómeni. Ei au fostu atunci, Ma-ri'a T'a, cei, cari au aretatu Europei virtutea militara a romaniloru, cei, cari au fostu inainte-mergatori ai osteniuru, pe cari Mari'a T'a 'i ai condusu pe campulu de onóre la Griviti'a, la Ra-hov'a si la Vidinu. Bravur'a si abnegati'a acelor'a, cari se sacrificá pentru implinirea datoriei loru, sunt intotdeauna respaltite de Mari'a Vóstra. Cu ocaisiunea aniversaei dilei de 13 Septembrie sub-semnatulu are onore a propune Mariei Vóstre de a binevoit a acordá luptatoriloru din acésta di dreptulu de a portá medali'a „Virtutea militara“, care va figurá cu onóre pe peptulu aceloru vete-rani.“

(Cursu superioru de fortepiano.) Atragemu atentiunea publicului brasioveanu la anuciulu de mai la vale, alu virtuosului pianistu d. Maccsimilianu Laszner, care impreuna cu cole-gulu seu Frey avú unu succesu atatu de stralu-citu in concertulu primu datu aci. Speramu ca d. Laszner cá unu eminentu pianistu va sei se corespunda pe deplinu tuturoru asteptariloru si cereriloru in instruarea eleviloru sei.

Cris'a ministeriala in Ungari'a.

(Scire ultima.)

Cabinetulu Tisza a demissiu-natu. — Ministrulu de finacie Szell a fostu celu d'antaiu, care si-a datu demissiuenea, moti-vandu-o cu aceea, ca nu mai póte birui cu chel-tuielile extraordinarie ale ocupatiunei, cari impo-varéza deja budgetulu statului peste mesura. In consi-liulu de ministri tienutu in 29 Sept. cabine-tulu intregu s'a alaturatu la pasulu ministrului de finacie. In 30 Sept. dlu Tisza a depusu demissiuenea ministeriului in manile monarchului. Maiestatea S'a a chiamatu indata prin telegrafu pe ministrulu Szell la Vien'a. Situatiunea interioara e catu se póte de critica!

Cu 1-a Octobré stilu vechiu se incepe unu non abonamentu la

„GAZETA TRANSILVANIEI“
pentru cuartalulu alu IV-lea 1878 cu conditiunile din fruntariu.

Rogamu pe domnii accia, a caroru abonamentu espira cu 30 Sept. st. v., cá se grabéscá cu reinolrea lui, cá se li sé póta tramite fóia regulatu.

Domnii noui abonanti sunt cu deosebire ro-gati a ne tramite adresele dloru esacte, aretandu si post'a cea mai aprópe de loculu, unde locuiescu.

Scrisorile sunt a se adressá la Redactiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Nr. 187 ex 1878.

1—3

Concursu.

Pe bas'a budgetului pentru anulu 1878/9, vo-tatu de adunarea generala a Asociatiunei tran-silvane, tienuta in Simleu la 4 si 5 Augustu a. c. (punctulu 31 alu processului verbalu), se pu-blica prin acést'a concursu la patru premie de cate 25 fl. pentru acei invetiatori, cari se voru fi destinsu intru predarea pomaritului si gradinari-tului in scólele nóstre poporale.

Suplicele instruite cu atestatele recerute se se adreseze la acestu comitetu pana la 30 Iuniu 1879 stilulu nou.

Din siedinti'a comitetului Asociatiunei tran-silvane, tienuta in Sibiu la 24 Septembrie 1878.

Pentru presiedinte:

P. Dunc'a.

Pentru secret. II-lea:

V. Petri.

Nr. 187 ex 1878.

1—3

Concursu.

Pe bas'a budgetului pentru anulu 1878/9, votatu de adunarea generala a Asociatiunei tran-silvane, tienuta in Simleu la 4—5 Augustu a. c. (punctu 27 alu processului verbalu), se publica prin acést'a concursu la urmatoriele ajutórie:

1. La 5 ajutórie de cate 20 fl., destinate pentru sodali de meseria, cualificati de a se face ma-iestrii.

2. La 20 ajutórie de cate 12 fl. 50 cr. des-tinate pentru invetiacei de meseria.

Terminulu concursului se defige pe 25 Octobré a. c. st. n.

Concurentii au se-si inainteze suplicile loru la subsemnatulu comitetu, provediendu-le, incatu pentru sodali, cu atestatu de botezu si de por-tare morala, dovedindu totuodata, ca sunt cuali-ficati de a se face maiestri; ér' incatu pentru invetiacei, se recere, cá suplicile loru, pe lenga atestatu de botezu si de portare morala, se fie instruate si cu adeverintia dela maiestrulu respec-tivu despre desteritatea si diligenti'a desvoltata in meseri'a, cu carea se ocupa.

Din siedinti'a comitetului Asociatiunei tran-silvane, tienuta la 24 Septembrie 1878.

Pentru presiedinte:

P. Dunc'a.

Pentru secret. II:

V. Petri.

Cursu superioru de fortepianu.

Aflandu in tóte partile resnetu concertulu, ce l'am datu mai deunadi si provocatu fiindu din mai multe parti, m'am decisu se remanu mai multu timpu in Brasiovu si se deschidu unu cursu supe-rioru de fortepianu pentru elevele si elevii mai inaintati, in care se potu pregati elevii pana intra-tata, incatu se póta dá si concerte. — Onora-riulu pentru óra 2 fl. — Se primescu si cate duoi pana la trei elevi intr'o óra, totu cu acelasu pretiu. — Insinuari in scrisu séu verbale se primescu in locuinti'a dlui maiestru alu capelei ora-sienesci A. Brandner, Strad'a noua (Spitalsneu-gasse), Nr. 420 intre 9 si 10 óre inainte de ameadu.

Maccsimilian Laszner,

2—3

professoru din Vien'a.

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioane Gótt si fiu Henriou.